

UCHWAŁA NR XXIII.189.2025
RADY MIEJSKIEJ W ZDUNACH

z dnia 30 grudnia 2025 roku

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zduny na rok 2026**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r., poz. 1153 z późn. zm.) oraz art. 4¹ ust.1, ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151), art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zduny na rok 2026 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Zdun.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej

**mgr Karolina Jankowska -
Grzybek**

Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii

w Gminie Zduny

na rok 2026

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	2
WSTĘP	3
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	6
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	8
CHARAKTERYSTYKA GMINY ZDUNY	9
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	10
PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE ZDUNY	11
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W ZDUNACH	12
RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE ZDUNY	16
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	18
REALIZACJA PROGRAMU	26
ADRESACI PROGRAMU	26
ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	26
TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	27
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	27
ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	28
MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	29
BIBLIOGRAFIA	31
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	32
SPIS RYSUNKÓW	32
SPIS TABEL	32
SPIS WYKRESÓW	32

WYKAZ SKRÓTÓW

AA – Anonimowi Alkoholicy

CIS – Centrum Integracji Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KIS – Klub Integracji Społecznej

KPP – Komenda Powiatowa Policji

MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach

NGO (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

NPZ – Narodowy Program Zdrowia

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

PIK – punkty informacyjno-konsultacyjne

pp. – punkt procentowy

PWD – placówka wsparcia dziennego

UM – Urząd Miejski w Zdunach

ZI – Zespół Interdyscyplinarny w Zdunach

WSTĘP

W Polsce problematyka uzależnień od alkoholu i narkotyków stanowi istotne wyzwanie zdrowotne i społeczne, wpływając zarówno na jednostki, jak i całe społeczności. Nadużywanie tych substancji prowadzi nie tylko do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ale również do rozpadu więzi rodzinnych, wykluczenia społecznego, wzrostu przestępczości oraz obciążeń dla systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Problem ten dotyka różnych grup wiekowych, jednak szczególnie niepokojące są statystyki dotyczące młodzieży i młodych dorosłych, wśród których obserwuje się wzrost zachowań polegających na eksperymentowaniu z substancjami psychoaktywnymi.

Napoje alkoholowe są bezsprzecznie najbardziej dostępną substancją psychoaktywną w przypadku każdej grupy wiekowej. Według Raportu opracowanego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, od 2007 roku spożycie czystego alkoholu na 1 mieszkańca Polski w ciągu roku przekracza 9 litrów – w 2022 roku wyniosło ono 9,37 litrów, co jest wartością najniższą na przestrzeni ostatnich 5 analizowanych lat¹. Problem spożywania alkoholu dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, jednak to właśnie mężczyźni stanowią grupę szczególnie narażoną na częstsze sięganie po tego typu substancje – spożywają oni alkohol niemal trzykrotnie częściej niż kobiety, tj. przez średnio 106 dni, podczas gdy kobiety piją alkohol średnio przez 37 dni w ciągu roku. Taka różnica może być związana nie tylko z czynnikami społecznymi i kulturowymi, ale także z odmiennymi preferencjami – mężczyźni częściej wybierają piwo, podczas gdy kobiety chętniej sięgają po wino².

Niepokojącym zjawiskiem jest również znaczne spożycie alkoholu wśród młodzieży, co może prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych w przyszłości. Według wyników ostatniej edycji europejskiego badania ESPAD (*European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*) z 2024 roku, prowadzonego na reprezentatywnej grupie młodzieży szkolnej w wieku 15-16 lat, odsetek uczniów w Polsce, którzy pili alkohol w ciągu ostatnich 30 dni, wyniósł 39,1%. W porównaniu z poprzednią edycją badań ESPAD, wartość ta uległa spadkowi o 7,5 pp.³.

¹Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023.

²Tamże.

³Sierosławski J., Sierosławska U., Używanie Alkoholu i Narkotyków przez Młodzież Szkolną, Raport z ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD zrealizowanych w 2024 roku, Instytut Psychiatrii i Neurologii

Innym z kluczowych wyzwań współczesnego społeczeństwa jest dostęp do narkotyków. Ich dostępność, wzorce konsumpcji oraz konsekwencje prawne i społeczne wymagają stałego monitorowania i działań prewencyjnych. Europejski Raport Narkotykowy z 2024 roku zwraca uwagę na fakt, że około 8,0% mieszkańców Europy w wieku 15-64 lat używało tego typu substancji w ciągu ostatniego roku, natomiast blisko co trzeci podejmował się tego przynajmniej raz w ciągu całego swojego życia (29,9%). Najwyższy odsetek osób dotkniętych problemem obserwuje się w grupie wiekowej 15-34 lat, gdzie w ciągu 2024 roku było to 15,0%⁴. Według badań ESPAD z 2024 roku, odsetek uczniów, którzy deklarowali używanie narkotyków kiedykolwiek w życiu, wyniósł 16,9%. Oznacza to spadek w porównaniu z poprzednim badaniem ESPAD z 2019 roku, gdzie tenże odsetek wyniósł 21,4%⁵. W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku przez Fundację CBOS, odnotowano, że w 2024 roku 13% uczniów zażywało narkotyki, co oznacza spadek o 3 pp. względem roku 2018. Marihuana i haszysz pozostają najczęściej stosowanymi przez uczniów substancjami – na zażywanie ich kiedykolwiek w życiu wskazało 36,2% respondentów w 2021 roku, co wskazuje na tendencje spadkowe poczynając od 2016 roku, gdy odsetek ten wyniósł 42,0%, przez 37,5% w roku 2018⁶.

Coraz częściej obserwuje się także występowanie uzależnień behawioralnych (tj. uzależnień od wykonywania pewnych czynności), które zgodnie z kryteriami aktualnie obowiązującej Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-11 wykazują podobne mechanizmy do uzależnień od substancji, wśród których znajdują się m.in.: utrata kontroli, priorytetyzacja danego zachowania lub substancji kosztem innych obszarów życia oraz kontynuacja pomimo negatywnych skutków.

Najważniejsze wnioski wynikające z raportu Nastolatki 3.0 opracowanego na podstawie badania przeprowadzonego między październikiem a listopadem 2022 roku, wskazują na wzrost średniego czasu korzystania z Internetu przez nastolatki w dni powszednie – w 2022 roku było to ponad 5 godzin w ciągu dnia, co oznacza wzrost względem wyników badania zrealizowanego w 2020 roku. Szczególnie alarmujący jest wysoki odsetek nastolatków, którzy w czasie korzystania z Internetu spotykają się z przemocą (44,6%) lub

⁴ Dane referencyjne zamieszczone w Raporcie pochodzą z okresu od stycznia do grudnia 2022 roku (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024).

⁵ Sierosławski J., Sierosławska U., Używanie Alkoholu i Narkotyków przez Młodzież Szkolną, Raport z ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD zrealizowanych w 2024 roku, Instytut Psychiatrii i Neurologii

⁶ Malczewski A., Młodzież a substancje psychoaktywne w: Młodzież 2021 – raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, 2022, s. 208-223

nową nienawiści (68,4%). Brak kontroli rodzicielskiej nad korzystaniem z Internetu przez młodzież może prowadzić do wielu negatywnych konsekwencji, takich jak nadmierne spędzanie czasu w sieci, kontakt z nieodpowiednimi treściami czy zwiększone ryzyko cyberzagrożeń. Tym bardziej niepokojący jest fakt, że ponad połowa nastolatków uczestniczących w badaniu deklaruje, że ich rodzice nie wyznaczają żadnych zasad dotyczących czasu spędzanego w Internecie (53,7%)⁷.

Nadmierne korzystanie z mediów społecznościowych może negatywnie wpływać na codzienne funkcjonowanie młodzieży, prowadząc do zaniedbywania obowiązków. Obawy budzi fakt, że blisko co czwarty nastolatek często rezygnuje z wykonywania obowiązków domowych na rzecz mediów społecznościowych (23,8%) oraz przyznaje, że z tego samego powodu zaniedbuje swoje obowiązki szkolne (28,7%)⁸.

Dane te podkreślają potrzebę podejmowania skutecznych działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i narkotyków, mających na celu ograniczenie skali problemu oraz wspieranie osób uzależnionych i ich rodzin. Zadania w zakresie redukcji szkód muszą dotyczyć wszystkich grup społecznych i stanowić usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych. W procesie tym istotne miejsce zajmują edukacja zdrowotna i społeczna, które są realizowane w środowiskach dzieci i młodzieży w formie programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. Nadużywanie substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków i alkoholu, stanowi poważne wyzwanie zdrowotne i społeczne, zwłaszcza wśród młodzieży. Dynamiczne zmiany w trendach konsumpcji, wzrastająca dostępność substancji psychoaktywnych oraz nowe zagrożenia, wymagają kompleksowych działań prewencyjnych i interwencyjnych. W związku z tym Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom na 2025 rok rekomenduje m.in.:

- zwiększanie dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, ze szczególnym uwzględnieniem wyników diagnozy lokalnych potrzeb w zakresie leczenia uzależnień,

⁷ Lange R., i in., Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023

⁸ Tamże

- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz narkotykowych,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zduny na rok 2026 jest dokumentem wyznaczającym cele oraz sposoby rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i związanych z tą sferą życia problemów rodzinnych i społecznych na terenie Gminy Zduny. Niniejszy dokument stanowi kontynuację działań prowadzonych w latach ubiegłych w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Zadania te w szczególności obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także

działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii, które obejmuje:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Według art. 4¹ ust. 2 z dnia 26 października 1982 r. ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja w/w zadań prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania

Narkomanii, uchwalonego na okres nie dłuższy niż 4 lata. Biorąc pod uwagę cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania narkomanii określone w dotychczas obowiązującym Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025, a także działania w zakresie rozwiązywania uzależnień behawioralnych, Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zduny na rok 2026 został opracowany zgodnie ze wskazanymi powyżej obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie Gminy.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Kierunki działań zawarte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zduny na rok 2026, są zgodne z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025. Do wiążących aktów prawnych należą:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określająca priorytety zadań realizowanych poprzez program, traktująca je jako zadania własne gminy,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

Ponadto, dokument nawiązuje m.in. do zapisów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2021-2028.

Źródłem finansowania Programu są środki budżetu Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

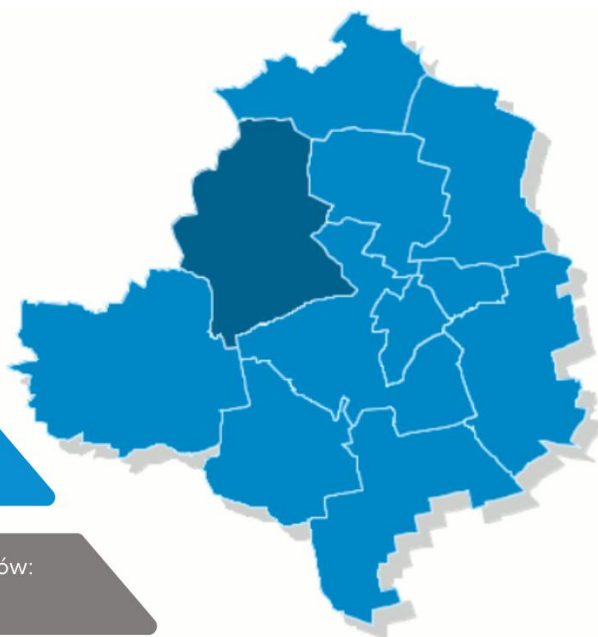
CHARAKTERYSTYKA GMINY ZDUNY

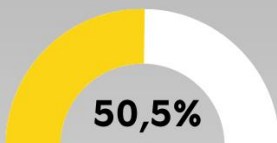
Województwo: **wielkopolskie**
Powiat: **krotoszyński**

Powierzchnia Gminy:
85,2 km²

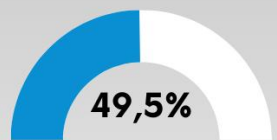
Liczba mieszkańców:
7 569

3 824

3 745

Przyrost naturalny:
-71

OŚWIATA

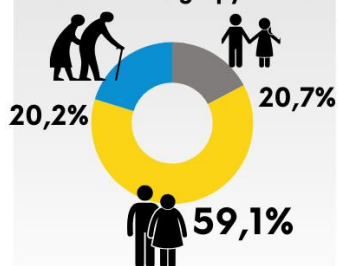
W 2024 roku Gmina była organem prowadzącym dla następujących placówek:

- Publiczne Przedszkole w Zdunach
- Szkoła Podstawowa w Zdunach
- Szkoła Podstawowa w Baszkowie
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Zdunach

KULTURA

Za realizację przedsięwzięć w ramach działalności kulturalnej na terenie Gminy odpowiadają w szczególności **Zdunowski Ośrodek Kultury w Zdunach** wraz z Izłą Muzealną i Centrum Animacji Społecznej w Domu Strażaka, a także **Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Zduny**. W zakresie sportu i rekreacji na terenie Gminy dostępna jest infrastruktura sportowa, w tym nowoczesny kompleks sportowy, a działalność prowadzą m.in. uczniowskie kluby sportowe.

Ekonomiczne grupy wieku:

POMOC SPOŁECZNA

Działalność z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy realizowana jest przez **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach**. Lokalny system uzupełniony jest przez funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, punktów informacyjno-konsultacyjnych, Domu Pomocy Społecznej w Zdunach, placówki wsparcia dziennego „Przystań” oraz organizacji pozarządowych.

**Dane statystyczne przedstawione na grafice pochodzą z 2024 roku – BDL GUS (dane dostępne na dzień opracowania dokumentu) oraz Raporty o stanie Gminy Zduny*

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy gminy Zduny należą:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach,
- Zespół Interdyscyplinarny w Zdunach,
- Placówka Wsparcia Dziennego „Przystań”,
- Dom Pomocy Społecznej w Zdunach,
- Komenda Powiatowa Policji w Krotoszynie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krotoszynie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie,
- Urząd Miejski w Zdunach,
- placówki oświatowe,
- placówki ochrony zdrowia,
- placówki kulturalne i rekreacyjne (w tym: Zdunowski Ośrodek Kultury w Zdunach i Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Zduny),
- organizacje pozarządowe.

Są to instytucje i podmioty prowadzące działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, bądź wspomagające taką działalność. Ich kooperacja odbywa się na zasadzie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej.

Do zasobów osobowych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na terenie gminy Zduny należy zaliczyć:

- pedagogów i psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych,
- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- pracowników i specjalistów Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- funkcjonariuszy Policji,
- sędziów, prokuratorów oraz kuratorów sądowych i społecznych,
- pracowników placówek ochrony zdrowia,
- przedstawicieli organizacji pozarządowych.

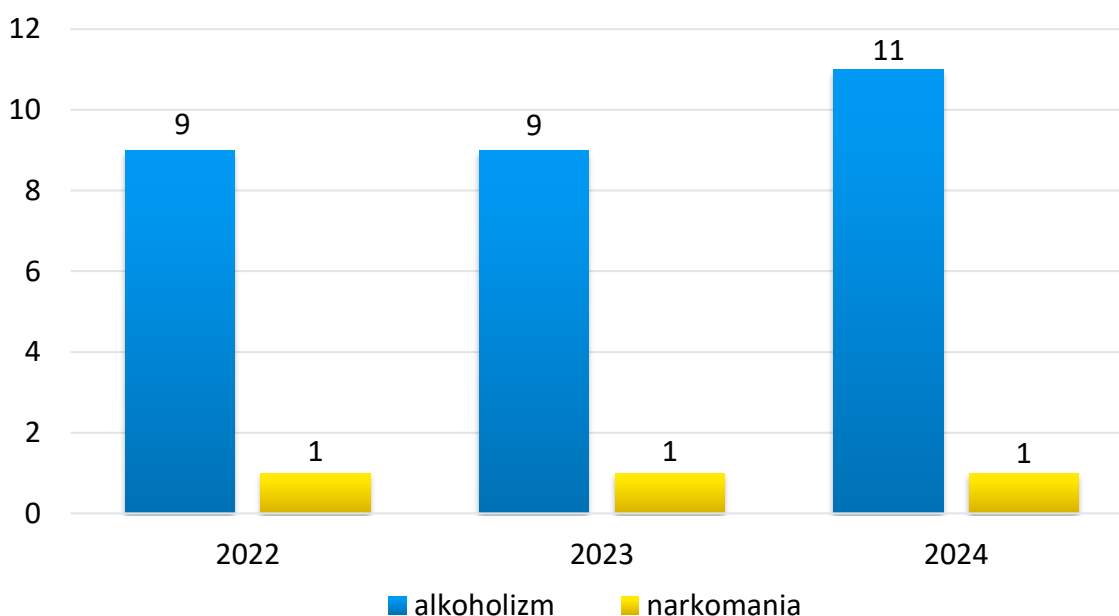

PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE ZDUNY

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych. Narkomania, definiowana zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, oznacza stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich. Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Znajduje się on w polu zainteresowania różnych służb, takich jak leczenie, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz media. Każda z nich styka się z tym zjawiskiem od innej strony.

W 2024 roku z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 11 rodzin. Liczba ta względem 2022 i 2023 roku wzrosła się o 2. Na przestrzeni lat 2022-2024 z pomocy społecznej z powodu narkomanii skorzystało po 1 rodzinie zamieszkującej gminę Zduny.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Alkoholizm w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia pomocy społecznej znajdował się na siódmym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 163, a więc rodziny borykające się z problemem alkoholizmu stanowiły 6,7% ogółu. Na przestrzeni lat 2022-2024 udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu ulegał systematycznemu wzrostowi (6,2% w 2022 roku, 6,3% w 2023 roku).

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W ZDUNACH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach powołana do wykonywania zadań gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzi swą działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W 2024 roku w skład Komisji wchodziło 7 członków, a ich liczba na przestrzeni lat 2022-2024 utrzymywała się na stałym poziomie⁹. Do zadań GKRPA zalicza się:

1. Inicjowanie działań lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Kontrola zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych co najmniej raz w roku.
3. Zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie dystrybucji, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych, m.in. poprzez przeprowadzanie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy.
4. Wydawanie opinii dotyczących zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z uchwałami Rady Miejskiej, będącymi podstawą do uzyskania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

⁹ Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024.

5. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
6. Rozmowy motywujące do podjęcia leczenia.
7. Kierowanie na badanie przez biegłego, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
8. Współpraca z innymi organami administracji państwowej i samorządowej oraz organizacjami społecznymi, związkami wyznaniowymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.
9. Podnoszenie kwalifikacji z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach, konferencjach.

Przy GKRPA w Zdunach działa Zespół ds. motywowania i wspierania do leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz Zespół ds. kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych. W 2024 roku członkowie Komisji przeprowadzili rozmowy wspierające i motywujące do leczenia z 8 osobami z problemem alkoholowym oraz z 4 członkami ich rodzin. Nie wystąpiono wówczas do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec żadnego mieszkańca Gminy. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy uległa trzykrotnemu spadkowi, z kolei liczba członków rodzin tych osób ulegała wahaniom, a w 2023 roku osiągnęła najwyższą wartość. W latach 2022-2023 liczba osób wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego spadała systematycznie o jedną osobę corocznie.

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach wobec osób z problemem alkoholowym w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	24	12	8
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	1	28	4
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	2	1	0

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024

W 2024 roku oraz w latach poprzednich na terenie gminy Zduny funkcjonowały 2 punkty informacyjno-konsultacyjne, finansowane ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych. Ich zadaniem jest wsparcie osób w kryzysach, w szczególności zmagających się z problemem uzależnień oraz uwikłanych w przemoc domową. W 2024 roku Punkty były czynne średnio 15 godzin w miesiącu, a poradnictwo udzielane było przez certyfikowanego specjalistę psychoterapii uzależnień oraz psychologa.

W 2024 roku w PIK udzielono porad 30 osobom dotkniętym problemem alkoholowym, co oznacza znaczny spadek ich liczby względem dwóch poprzednich lat (o 82,1%). Wsparciem objęto wówczas 5 osób z problemem narkotykowym, 13 dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym, 2 dorosłych członków rodziny osoby z problemem narkotykowym, 8 osób doznających przemocy domowej oraz 2 osoby stosujące przemoc domową. W przypadku osób zmagających się z problemem narkotykowym korzystających z pomocy PIK dostrzegalny był wzrost w omawianym okresie, liczba dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym była względnie stała, podobnie jak liczba osób doznających przemocy domowej, natomiast wahania widoczne były w przypadku dorosłych członków rodzin osób z problemem narkotykowym i osób stosujących przemoc domową. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 2. Liczba osób, którym udzielono porad w Punktach Informacyjno-Konsultacyjnych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
osoby z problemem alkoholowym	168	64	30
osoby z problemem narkotykowym	1	3	5
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	10	13	13
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	0	7	2
osoby doznające przemocy domowej	10	8	8
osoby stosujące przemoc domową	0	13	2

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024

Na terenie gminy Zduny w 2024 roku działała również samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym – grupa AA. W tym samym roku zrealizowano w jej ramach warsztaty zapobiegające nawrotom picia.

Istotnym wsparciem lokalnego systemu profilaktyki jest realizacja programów i innych działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej. W 2024 roku w szkołach funkcjonujących na terenie gminy Zduny nie prowadzono programów o potwierdzonej skuteczności, tj. rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Instytut Psychiatrii i Neurologii. Nie realizowano również innych programów profilaktycznych, finansowanych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, nieobjętych systemem rekomendacji. W omawianym roku odbyła się natomiast impreza sportowa, tj. bieg z elementami profilaktyki „Przekraczać granice” w Baszkowie, w którym wzięło udział 80 uczestników. Zrealizowano wówczas także zakup materiałów edukacyjnych i profilaktycznych do realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i przeciwdziałania narkomanii, półkolonie, obozy profilaktyczne i warsztaty profilaktyczne dla uczniów, w których wzięło łącznie udział 109 osób oraz zapewniono konsultacje psychologa. W 2024 roku rozbudowano także monitoring miejski, na co przeznaczono środki w wysokości 8 621,07 zł.

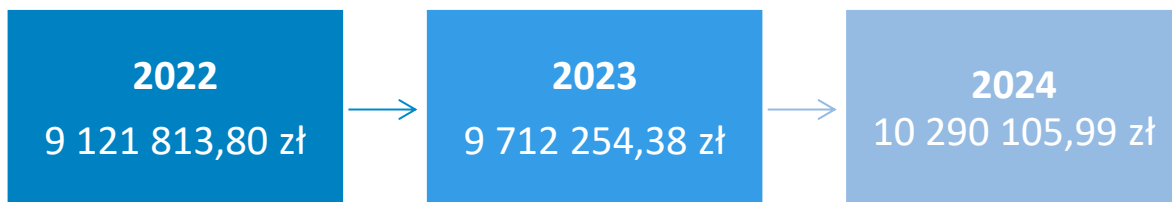
W ramach działalności profilaktycznej, na terenie gminy Zduny funkcjonowała **placówka wsparcia dziennego „Przystań”** działająca w formie podwórkowej. W 2024 roku uczęszczało do niej łącznie 11 dzieci i młodzieży, w tym 3 pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym oraz 3 pochodzących z rodzin z problemem narkotykowym. PWD funkcjonuje od poniedziałku do piątku przez 6 godzin dziennie. Realizowane są w niej zajęcia profilaktyczne z dziećmi i młodzieżą, które pod opieką wychowawcy mają zapewnioną pomoc w nauce, wsparcie psychologa, różnego rodzaju warsztaty, a także otrzymują posiłek i napoje. Prowadzone są także zajęcia dodatkowe, w ramach, których uczestnicy korygują i wzmacniają swoje kompetencje społeczne. Działalność placówki finansowana jest ze środków gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, z którego w 2024 roku przeznaczono na ten cel 90 453,29 zł.

RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE ZDUNY

W 2024 roku wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Zduny wyniosła łącznie 10 290 105,99 zł, w tym najwięcej, bo 5 078 171,67 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. Wartość napojów o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) wyniosła wówczas 748 101,66 zł, natomiast do 4,5% – 4 463 832,66 zł. Są to wartości zadeklarowane w corocznym sprawozdaniu z działalności samorządu gminy w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1. W 2024 roku względem roku 2022 całkowita wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Zduny uległa wzrostowi o 12,8%.

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Zduny w latach 2022-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024

Zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniu KCPU-G1, w 2024 roku gminę Zduny zamieszkiwały łącznie 5 792 osoby, które ukończyły 18 rok życia. Wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu przypadającego na 1 pełnoletnią osobę w omawianym roku, wyniosła zatem 1 776,61 zł. Względem roku 2022 widoczny był wzrost w tym zakresie o 12,5%.

Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca gminy Zduny na przestrzeni lat 2022-2024

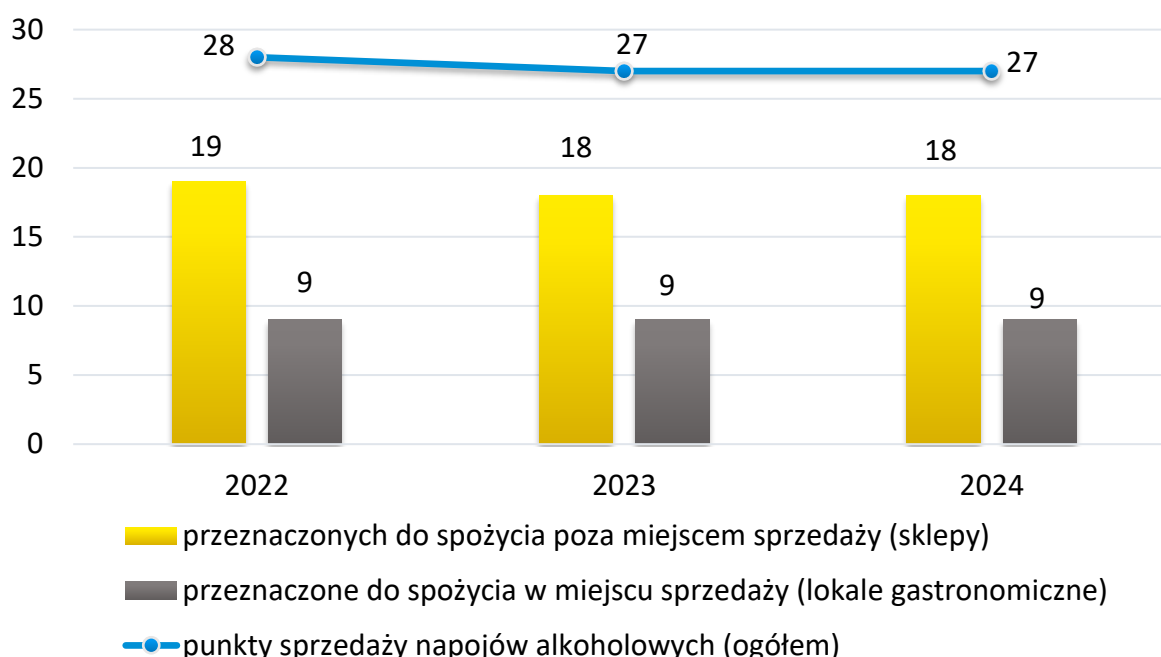

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024

W latach 2022-2024 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Zduny była względnie stała – w 2022 roku wynosiła 28, z kolei w latach 2023-2024 było to po 27 punktów. W 2024 roku na jej terenie znajdowało się 18 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepów) oraz 9 punktów przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokalii gastronomicznych). Na przestrzeni lat 2022-2023 liczba sklepów zmniejszyła się o 1, z kolei liczba lokali gastronomicznych była stała.

Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Zduny na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zduny na rok 2026 jest:

Ograniczenie skali uzależnień na terenie gminy Zduny oraz negatywnych konsekwencji związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi, za pośrednictwem efektywnego, lokalnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom, w tym zintegrowanych działań profilaktycznych.

Celami operacyjnymi Programu są:

1. Realizacja działań edukacyjnych i informacyjnych w obszarze profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz zachowań, ukierunkowanych na całą społeczność lokalną, w celu kształtowania postaw abstynenckich oraz podnoszenia wiedzy na temat konsekwencji wynikających z sięgania po używki oraz podejmowania się niektórych czynności w sposób nadmierny.
2. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom zmagającym się z problemem uzależnień oraz ich rodzinom, poprzez dostęp do terapii, wspieranie procesu reintegracji społecznej i zawodowej, rozwój lokalnych form wsparcia oraz współpracę z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami działającymi w tym obszarze.
3. Monitorowanie i diagnozowanie problemu uzależnień na terenie Gminy poprzez rozpoznawanie środowisk szczególnie narażonych, podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu oraz rozwijanie kompetencji osób zaangażowanych w profilaktykę i pomoc.

Cele będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami zawartymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025 oraz NPZ, który będzie obowiązywał w kolejnych latach.

Cel 1: Realizacja działań edukacyjnych i informacyjnych w obszarze profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz zachowań, ukierunkowanych na całą społeczność lokalną, w celu kształtowania postaw abstynenckich oraz podnoszenia wiedzy na temat konsekwencji wynikających z sięgania po używki oraz podejmowania się niektórych czynności w sposób nadmierny.

Przewidywane rezultaty:

- Ograniczenie skali spożywania alkoholu, zażywania innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców Gminy,
- ograniczenie dostępności alkoholu na terenie Gminy,
- zmniejszenie konieczności podejmowania działań interwencyjnych wobec osób nietrzeźwych w przestrzeni publicznej, kierujących pojazdami oraz sprzedawców napojów alkoholowych umożliwiających zakup alkoholu osobom niepełnoletnim,
- promowanie wiedzy odnośnie negatywnych skutków spożywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży oraz wzmocnienie postaw abstynenckich wśród całej społeczności lokalnej.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Prowadzenie programów i innych działań profilaktycznych w tym warsztatów, szkoleń z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i promocji zdrowia skierowanych do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych	Liczba zrealizowanych programów/działań profilaktycznych	UM, GKRPA, MGOPS, KPP, ZI, NGO, placówki oświatowe, instytucje kultury, sportu i rekreacji
		Liczba uczestników programów/działań profilaktycznych	
2.	Organizacja zawodów sportowych z elementami profilaktyki, które mają na celu uwidocznienie szkodliwości alkoholu, narkotyków oraz zagrożeń płynących z uzależnień behawioralnych (w ramach profilaktyki uniwersalnej oraz promocji zdrowego stylu życia)	Liczba zorganizowanych zawodów profilaktyczno-sportowych	UM, GKRPA, instytucje kultury, sportu i rekreacji, NGO, placówki oświatowe
3.	Organizowanie i dofinansowanie warsztatów i programów profilaktycznych dotyczących używania substancji psychoaktywnych oraz zagrożeń wynikających z uzależnień behawioralnych, ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych przez KCPU, ORE i IPiN	Liczba zorganizowanych/ dofinansowanych programów/warsztatów profilaktycznych	GKRPA, placówki oświatowe, PWD, UM
		Liczba uczestników	
4.	Rozwijanie i promowanie oferty alternatywnych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z elementami profilaktyki	Liczba dostępnych miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	UM, GKRPA, PWD, placówki oświatowe, NGO, instytucje kultury, sportu i rekreacji
5.	Organizacja wypoczynku letniego/zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym oraz zagrożonych uzależnieniami, realizującego program profilaktyczny, psychologiczny lub socjoterapeutyczny	Liczba zorganizowanych wyjazdów	UM, GKRPA, PWD, placówki oświatowe, MGOPS
		Liczba uczestników	

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
6.	Organizowanie warsztatów informacyjno-edukacyjnych dla rodziców i nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym behawioralnych wśród dzieci i młodzieży, w szczególności na temat wzmacniania czynników chroniących i eliminowania czynników ryzyka	Liczba zorganizowanych warsztatów	GKRPA, UM, placówki oświatowe
		Liczba uczestników	
7.	Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych, informacyjnych i profilaktycznych dotyczących tematyki uzależnień i promowania zdrowych nawyków	Koszty przeznaczone na zakup materiałów	UM, MGOPS, GKRPA, KPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
8.	Uczestnictwo w regionalnych i ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych obejmujących zagadnienia związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym	Liczba kampanii, w których uczestniczyła Gmina	UM, MGOPS, GKRPA, KPP, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia

Cel 2: Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom zmagającym się z problemem uzależnień oraz ich rodzinom, poprzez dostęp do terapii, wspieranie procesu reintegracji społecznej i zawodowej, rozwój lokalnych form wsparcia oraz współpracę z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami działającymi w tym obszarze.

Przewidywane rezultaty:

- Zwiększenie dostępu do kompleksowego wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz uwikłanych w problem przemocy domowej,
- zwiększenie skuteczności działań skierowanych do osób uzależnionych poprzez motywowanie ich do podjęcia lub kontynuowania leczenia odwykowego,
- aktywizacja społeczno-zawodowa osób uzależnionych od alkoholu i/lub narkotyków w środowisku lokalnym, a także udzielanie pomocy osobom uwikłanym w problem uzależnień behawioralnych.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Kontynuowanie działalności punktów informacyjno-konsultacyjnych na terenie Gminy	Liczba funkcjonujących na terenie Gminy PIK	UM, GKRPA
		Liczba osób korzystających ze wsparcia PIK	
2.	Wspieranie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba członków GKRPA	UM
3.	Realizacja rozmów interwencyjno-motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez członków GKRPA	Liczba osób, z którymi członkowie GKRPA prowadzili rozmowy interwencyjno-motywujące do podjęcia leczenia odwykowego	GKRPA
4.	Rozwój ruchu samopomocowego dla osób uzależnionych (AA) oraz grup samopomocowych dla osób współuzależnionych (AI-Anon) na terenie Gminy	Liczba funkcjonujących grup samopomocowych dla osób uzależnionych (AA) i grup samopomocowych dla osób współuzależnionych (AI-Anon) na terenie Gminy	UM, GKRPA, MGOPS, NGO
5.	Zlecenie przeprowadzania badań przez zespół biegłych w zakresie uzależnienia od alkoholu w celu orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłego	GKRPA
		Liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	
6.	Kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia w zakładzie lecznictwa odwykowego wobec osoby uzależnionej, wnoszenie środków odwoławczych od orzeczeń sądów I instancji w sprawach o zobowiązanie do leczenia oraz występowanie członków GKRPA w charakterze strony oraz oskarżyciela posiłkowego przed sądem w sprawach o leczenie odwykowe	Liczba wniosków wniesionych do sądu w sprawie orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego	GKRPA

7.	Wszczynanie przez członków GKRPA procedury „Niebieskie Karty” i przekazywanie ich do ZI	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	GKRPA
8.	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa terapeutycznego, psychologicznego oraz prawnego osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin	Liczba osób objętych konsultacjami/poradnictwem	MGOPS, GKRPA, UM, NGO, placówki ochrony zdrowia
		Liczba udzielonych konsultacji/ porad	
9.	Udzielanie psychologicznego i terapeutycznego wsparcia dzieciom wychowującym się w rodzinach dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową	Liczba dzieci objętych wsparciem	placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO
10.	Prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie Gminy	Liczba funkcjonujących PWD	UM, MGOPS, NGO
		Liczba uczestników PWD	
11.	Zwiększanie skuteczności działań skierowanych do beneficjentów pomocy społecznej dotkniętych uzależnieniem, poprzez uwzględnienie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych oraz organizowanie i finansowanie CIS i KIS	Liczba osób, z którymi zawarto kontrakt socjalny i indywidualny program zatrudnienia socjalnego	MGOPS, UM
		Liczba funkcjonujących na terenie Gminy CIS/KIS	

Cel 3: Monitorowanie i diagnozowanie problemu uzależnień na terenie Gminy poprzez rozpoznawanie środowisk szczególnie narażonych, podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu oraz rozwijanie kompetencji osób zaangażowanych w profilaktykę i pomoc.

Przewidywane rezultaty:

- Systematyczne monitorowanie stopnia zagrożenia problemem alkoholowym, narkotykowym oraz skali problemu uzależnień behawioralnych na terenie Gminy,
- niezwłoczne i skuteczne rozpoznawanie środowisk przejawiających trudności wynikające z uzależnień,
- organizowanie i finansowanie badań diagnozujących problemy społeczne, w tym problem uzależnień wśród mieszkańców oraz umożliwiającym określenie rzeczywistego stanu zagrożenia problemem alkoholowym, narkotykowym, a także w zakresie uzależnień behawioralnych,
- skuteczniejsze i szybsze świadczenie niezbędnej pomocy osobom i rodzinom zmagającym się z problemem uzależnień, dzięki rozwiniętej ścisłej współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej,
- reintegracja osób dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową oraz członków ich rodzin w lokalnej społeczności.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Systematyczne monitorowanie problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych w Gminie, m.in. poprzez prowadzenie statystyk lokalnych oraz opracowywanie diagnoz problemów społecznych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców	Liczba zrealizowanych badań społecznych	UM, GKRPA, ZI, MGOPS, KPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO
		Liczba prowadzonych statystyk związanych z problemem uzależnień w Gminie	
2.	Powadzenie szkoleń i innych działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych szkoleń/innych działań edukacyjnych	UM, GKRPA

3.	Rozwój polityki antyalkoholowej w Gminie, m.in. poprzez wprowadzanie ograniczeń w zakresie nocnej sprzedaży alkoholu oraz zmniejszenie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy	UM, GKRPA
		Liczba mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży alkoholu	
4.	Organizowanie i udział w szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony zdrowia dla przedstawicieli podmiotów świadczących pomoc i wsparcie mieszkańcom	Liczba szkoleń	UM, GKRPA, KPP, ZI, MGOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
		Liczba uczestników szkoleń	
5.	Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych kontroli	GKRPA
6.	Finansowanie części oprzyrządowania i kamer monitoringu gminnego służącego do monitorowania miejsc, gdzie występują szkody powodowane przez spożywanie alkoholu.	Liczba dodatkowych kamer monitoringu w przestrzeni publicznej	UM, GKRPA

REALIZACJA PROGRAMU

1. Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, realizatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zduny na rok 2026 jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach oraz Urząd Miejski w Zdunach.
2. Za realizację Programu od strony finansowej i merytorycznej odpowiada Burmistrz Zdun.
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Zduny będzie realizowany w 2026 roku.

ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do ogółu mieszkańców Gminy w szczególności konsumentów napojów alkoholowych, osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, zmagających się z uzależnieniami behawioralnymi, osób pijących szkodliwie i ryzykownie, rodzin i najbliższego otoczenia osób uzależnionych, dzieci i młodzieży szkolnej oraz przedstawicieli służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem oraz w miejscu sprzedaży może odbywać się tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez Burmistrza Zdun.

1. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, określona przez Radę Miejską, wynosi¹⁰:
 - 25 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - 25 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),

¹⁰Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok.

- 25 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.
2. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, określona przez Radę Miejską, wynosi¹¹:
- 20 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - 10 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - 10 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.

TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wydaje się na czas oznaczony, nie krótszy niż 4 lata, a w przypadku sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, nie krótszy niż 2 lata.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zduny na rok 2026 są dochody własne Gminy uzyskane z wpływów z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, a także z opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającego 300 ml i są ujęte w budżecie Gminy w dziale 851 „Ochrona Zdrowia”, rozdziale 85153 – zwalczanie narkomanii oraz rozdziale 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.
2. Zakres zadań ujętych w Programie może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczonych na ich realizację oraz ze względu na bieżące zapotrzebowanie z zakresu działań profilaktycznych skierowanych do lokalnej społeczności.

¹¹ Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach przysługuje wynagrodzenie:

- za udział w każdym posiedzeniu Komisji wynagrodzenie w wysokości równej 14% minimalnego wynagrodzenia ustalonego przez Radę Ministrów na podstawie art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1773).

Dodatkowo za pełnione funkcje przysługuje następujące wynagrodzenie:

- Przewodniczącemu Gminnej Komisji – wynagrodzenie miesięczne w wysokości 30% minimalnego wynagrodzenia;
- Sekretarzowi Gminnej Komisji – wynagrodzenie miesięczne w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia.

Ogłoszenie zmiany wysokości minimalnego wynagrodzenia przez Radę Ministrów powoduje zmianę wysokości wynagrodzenia członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych od następnego miesiąca. Obliczenie wynagrodzenia określonego w ust. 1 dokonuje się w zaokrągleniu do pełnego złotego.

1. Wynagrodzenie prac zleconych finansowane będzie zgodnie z rekomendacjami KCPU (Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom).
2. Przyjmuje się zasady zwrotu kosztów podróży służbowych, tj. podróży związanych z wykonywaniem funkcji członka Komisji według zasad uregulowanych Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2190).
3. Polecenie wyjazdu służbowego podpisuje przewodniczący Komisji.

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu opierają się na:

1. ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
2. ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
3. opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach procesu ewaluacji należy wybrać co najmniej jedną z niżej wskazanych zróżnicowanych metod pomiaru, tj.:

- analizę danych zastanych (dokumentów),
- badania ilościowe (np. ankietowe skierowana do adresatów Programu),
- badanie jakościowe (np. poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu).

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) **kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) **kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) **kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Burmistrz Zdun we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz innymi jednostkami i podmiotami działającymi na terenie gminy Zduny, corocznie będzie sporządzać raport z wykonania w danym roku Programu i efektów jego realizacji, a następnie przedkładać go Radzie Miejskiej Zduny w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport. Ponadto Burmistrz Zdun zobowiązany jest do sporządzenia, na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, informacji z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, które następnie przekaże do KCPU w terminie do 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

BIBLIOGRAFIA

1. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024.
2. <https://bdl.stat.gov.pl>.
3. Lange R., i in., Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.
4. Malczewski A., Młodzież a substancje psychoaktywne w: Młodzież 2021 – raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, 2022.
5. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
6. Raport o stanie Gminy Zduny za 2022, 2023 i 2024 rok.
7. Sierosławski J., Sierosławska U., Używanie Alkoholu i Narkotyków przez Młodzież Szkolną, Raport z ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD zrealizowanych w 2024 roku, Instytut Psychiatrii i Neurologii.
8. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024.
9. Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023.
10. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
11. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Spis rysunków

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Zduny w latach 2022-2024.....	16
Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca gminy Zduny na przestrzeni lat 2022-2024	16

Spis tabel

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach wobec osób z problemem alkoholowym w latach 2022-2024	13
Tabela 2. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2022-2024	14

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2022-2024.....	11
Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Zduny na przestrzeni lat 2022-2024	17

UZASADNIENIE

Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniu narkomanii w zasadniczy sposób zmieniły model polskiego systemu rozwiązywania problemów uzależnień. Nakłada ona na samorządy obowiązek kształtowania na terenie gminy własnej polityki wobec alkoholu i narkotyków.

Głównym celem programu jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów oraz zmniejszanie już istniejących, poprzez działania profilaktyczne skierowane głównie do dzieci i młodzieży oraz zwiększenie dostępności terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz członków ich rodzin.

Przedstawiony projekt Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zduny na rok 2026 jest podstawowym dokumentem, na podstawie którego realizowane są zadania własne gminy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie.

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Narkomanii jest kontynuacją wielu działań innowacyjnych z lat poprzednich. Jego nadrzędnym celem jest tworzenie spójnego i zintegrowanego systemu działań profilaktycznych i naprawczych w gminie. Przy opracowaniu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zduny na rok 2026 uwzględnione zostały wskaźniki wynikające z rekomendacji do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

Przewodnicząca Rady Miejskiej

mgr Karolina Jankowska - Grzybek